

RIKSDAGENS EKONOMIUTSKOTT

Helsingfors
den 29 oktober 1992
Utlåtande nr 3

Till Lagutskottet

När riksdagen den 8 september 1992 remitterade regeringens proposition nr 120 med förslag till lagstiftning om utlänningars företagsköp och fastighetsförvärv till lagutskottet för beredning bestämde den samtidigt att ekonomiutskottet skall avge utlåtande i saken till lagutskottet.

Med anledning av propositionen har ekonomiutskottet hört regeringsrådet Rauno Vanhanen vid handels- och industriministeriet, tf. biträdande avdelningschefen Pekka Kangas vid miljöministeriet, lagstiftningsrådet Marjut Jokela vid justitieministeriet, byråchefen Pentti Palin vid länsstyrelsen i St Michels län, biträdande avdelningschefen Leena Karessuo vid Suomen Kunnallislitto, biträdande avdelningschefen Pertti Meurman vid Finlands Stadsförbund, verkställande direktören Kari Kyttälä vid Jordägarnas Förbund och generalsekreteraren Esko Joutsamo vid Finlands Naturskyddsförbund.

Regeringens proposition

Regeringen föreslår en lag om tillsyn över utlänningars företagsköp. Enligt lagen övervakas och, när ett viktigt nationellt intresse så kräver, begränsas överföringen av inflytande i betydande företag till utlänningar samt utländska sammanslutningar och stiftelser. I de fall som avses i lagen skall bekräftelse på företagsköp sökas hos handels- och industriministeriet.

Tillsynen inställs genom förordning inom en avtalad övergångsperiod i de stater som hör till Europeiska ekonomiska samarbetsområdet. Tillsynen kan också annars inställas genom förordning om inte något viktigt nationellt intresse kräver att den upprätthålls. Tillsynen kan också återupptas genom förordning.

Enligt förslaget till lag om kontroll av utomlands bosatta personers och utländska samman-

slutningars fastighetsförvärv får en utomlands bosatt person endast med länsstyrelsens tillstånd förvärva en fastighet som uppenbarligen är avsedd att användas för fritidsboende eller rekreation. Länsstyrelsens tillstånd behövs även för förvärv av en fastighet som helt eller delvis är belägen inom en gränsszon eller ett skyddsområde. Lagen innehåller stadganden om villkoren för att tillstånd skall beviljas.

Utskottets ställningstaganden

Företagsköp

Utskottet anser att det skulle gynna Finlands näringsliv att begränsningarna för utländskt ägande så snart som möjligt luckras upp. Avtalet om Europeiska ekonomiska samarbetsområdet tillåter att begränsningarna för förvärv av egendom gäller fram till början av 1996. Utskottet finner det dock viktigt att begränsningarna av äganderätten redan på detta stadium slopas i så stor utsträckning som möjligt. Detta är nödvändigt även med tanke på de finska företagens internationalisering och reciprocitetsprincipen i fråga om etableringsrätten. Finland kan inte ställa upp snäva begränsningar för utländskt ägande, då finska företag kan etablera sig i utlandet och köpa företag där.

Placeringen av utländskt kapital i Finland har redan gett positivt resultat. Företag som ägs av utlänningar har i allmänhet varit framgångsrika och utvidgat sin verksamhet. Företagen har ofta på grund av sin starka ägarbakgrund möjligheter att trygga en tillräcklig kapitalförsörjning. De förfogar över ägarnas ofta väl utbyggda och färdigt etablerade marknadskanaler och kan föra in know-how i Finland. Många företag har gått med vinst och därigenom varit goda skattebetalare. Framgångsrika företag bidrar även till att skapa arbetstillfällen i Finland, vilket speciellt under den rådande höga arbetslösheten

måste anses som någonting positivt för både den enskilda människan och hela samhället.

Utskottet anser att företag med en tekniskt avancerad produktion är de fördelaktigaste ur samhällsekonomisk synpunkt. Däremot förhåller sig utskottet reserverat till företag som utan att gagna Finlands samhällsekonomi utnyttjar nationaltillgångar som bygger på våra naturresurser eller miljön. I detta sammanhang hänvisar utskottet till lagförslaget 2 § 2 punkt och 9 §.

Utskottet finner det viktigt att det finns förutsättningar för en framgångsrik företagsverksamhet oberoende av ägarförhållandena. En av de viktigaste förutsättningarna är att bland annat genom fördelaktig lagstiftning se till att det finns tillgång på kapital. Den offentliga förvaltningen måste liksom företagen själva minska den onödiga, tidskrävande och dyra byråkratin. Lagstiftningen bör vara så konkurrenskraftig internationellt sett att den inte utgör ett hinder för den inhemska och utländska företagsverksamhetens uppsving och expansion i Finland.

Fastighetsförvärv

Utskottet anser att en uppluckring av begränsningarna för utomlands bosatta personers fastighetsförvärv också bör understödjas. Vid en övergång av fastigheter i utländsk ägo kommer de finska ägarnas inställning till fastighetsköpen och utformningen av tillståndspraxis att spela en central roll.

Enligt lagförslaget kan en utomlands bosatt endast med länsstyrelsens tillstånd förvärva en fastighet som uppenbarligen är avsedd att användas för fritidsboende eller rekreation.

Utskottet ägnar uppmärksamhet åt att tillståndsförfarandet enligt lagförslaget uppenbarligen inte gäller de fastigheter som utomlands bosatta utan begränsning anskaffar för näringsverksamhet, om fastigheterna inte i sista hand är avsedda att användas för fritidsboende eller rekreation. Tillståndsförfarandets syfte kan urvattnas om utomlands bosatta utan tillstånd kan förvärva fastigheter inom känsliga naturområden i vårt land för sin näringsverksamhet eller exempelvis i investeringssyfte. Det kan uppstå problem med att definiera begreppet näringsverksamhet och markens användningssyfte. Vid kontrollen av fastighetsförvärv gäller det att

uppmärksamma det slutliga ändamål för vilket marken kommer att användas.

I utskottet har det uttalats farhågor om att det utländska ägandet kan leda till en begränsning av den i Finland allmänt accepterade allemansrätten. För undvikande av onödiga tvister och med hänsyn till det ömsesidiga rättsskyddet finner utskottet det viktigt att allemansrättens existens och innebörd klarläggs för utländska fastighetsförvärvare. Det har föreslagits bli stadgat i den skrivna lagen om allemansrätten. En reglering genom lag är tveklöst emedan den kan leda till begränsningar i den på vedertagen praxis grundade allemansrätten.

Med anledning av liberaliseringen av det utländska ägandet har arbetsgrupper tillsatts för att dryfta en revidering av systemet för att styra markanvändningen och en effektivare styrning.

Utskottet finner det viktigt att det utvecklas metoder för en ändamålsenlig styrning av markanvändningen utan snäva subjektiva rättsbegrepp beträffande planeringen och byggandet. Det är också skäl att utreda om ersättningsautomatiken, som åtminstone i vissa fall bereder stora problem, är ändamålsenlig i detta sammanhang. Beredningen av lagstiftningen bör ske så snart som möjligt för att förluster och skador inte skall hinna inträffa. Den bör gälla alla personer och sammanslutningar oberoende av hemort.

Utskottet finner det motiverat att länsstyrelsen skall vara tillståndsmyndighet. Länsstyrelsen har i sin egenskap av regional myndighet förutsättningar för en mera övergripande kontroll över konsekvenserna av fastighetsförvärv för markanvändningen och prisnivå samt för utformning av en enhetlig tillståndspraxis.

Enligt utskottets uppfattning skall länsstyrelsen höra den kommun där fastigheten är belägen innan ansökan om tillstånd avgörs. På grund av sin lokalkännedom kan kommunen bäst bedöma fastighetens lämplighet för den planerade användningen och vilken inverkan tillståndet kommer att ha. Avvikelse från kommunens utlåtande skall tillåtas endast av vägande och grundade skäl.

Ekonomiutskottet anför vördsamt

att lagutskottet bör beakta det som anförs i detta utlåtande när det utarbetar sitt betänkande.

I den avgörande behandlingen deltog ordföranden Louekoski, vice ordföranden Björkenheim, medlemmarna Dromberg, Jansson, Jurva, Jääskeläinen, Korhonen, Koski, J. Leppänen

(delvis), Linnainmaa, Luhtanen, Paloheimo, Saastamoinen och Vuoristo samt suppleanten Tiuri.

Avvikande åsikt

I utskottets utlåtande borde det som sägs om tillsättande av arbetsgrupper ha kompletterats på följande sätt:

Arbetsgrupperna bör ha som mål att utarbeta en lag om landskapsskydd som gäller stränder och andra i omgivningen långt synliga terrängformationer, t.ex. områden kring fjäll- och

bergstoppar samt natursköna kärrmarkers randområden. Dessa områden bör i regel helt skyddas för bebyggande. Vid avvikelse från denna grundlinje bör speciell hänsyn tas till dessa särpräglade områdets läge, och områdena bebyggs med varsam hand, med beaktande av landskapets estetiska värden.

Helsingfors den 29 oktober 1992

Eero Paloheimo

